

Warszawa, 13 lipca 2021

## Komentarz ZPP: Unijne Cele klimatyczne osiągnęte kosztem wycięcia lasów

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców alarmuje, że cele klimatyczne UE są osiągnęte kosztem wycięcia lasów jednocześnie przynosząc niewiele pozytywnego wpływu na emisję gazów cieplarnianych. U źródła tych problemów znajdują się źle zaprojektowane regulacje oraz nadmierna koncentracja na „targetach”, zamiast na faktycznym wpływie polityki klimatycznej na środowisko. Biorąc pod uwagę koszty związane z implementacją Europejskiego Zielonego Ładu, jak również znaczenie osiągnięcia neutralności klimatycznej, wzywamy Komisję Europejską do ograniczenia wykorzystania bioenergii jako energii odnawialnej przy okazji nadchodzącej rewizji RED II.

Jutro (14 lipca) Komisja Europejska ("Komisja") ma opublikować pakiet legislacyjny "Fit for 55" wdrażający Europejski Zielony Ład oraz ambitny cel ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 proc. do 2030 r. Pakiet będzie zawierał wiele długo oczekiwanych propozycji, w tym rewizję systemu handlu emisjami ("ETS") oraz projekt węglowego mechanizmu dostosowawczego.

Pośród innych kontrowersyjnych propozycji znajduje się również rewizja Dyrektywy o Energii Odnawialnej ("RED"). Opublikowana po raz pierwszy w 2009 r. dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii zaklasyfikowała bioenergię (m.in. biodiesel i biomasę) jako przyjazną dla klimatu i zobowiązała państwa członkowskie do osiągnięcia 10-procentowego udziału energii odnawialnej w końcowym zużyciu energii w transporcie (RES-T) do 2020 r. W 2018 r. przyjęto rewizję RED (tzw. RED II), w której zlikwidowano pewne luki prawne oraz zwiększono cel RES-T do 14 proc. Oczekuje się, że obecna rewizja RED II zwiększy cel do 24 proc. RES-T, pokazując rosnące znaczenie bioenergii w miksie energetycznym UE.

Wykorzystanie bioenergii jest szczególnie istotne z punktu widzenia państw członkowskich, które są zobowiązane przez Komisję Europejską do osiągnięcia pewnych celów klimatycznych (jak powyżej wymieniony 14 proc. RES-T). Jednak w ostatnim czasie pojawia się rosnąca liczba dowodów, wskazujących na negatywne skutki uboczne zwiększonej zależności od bioenergii, wobec których pomysł wykreślenia biomasy oraz biodiesla z listy odnawialnych źródeł energii zyskuje coraz większe poparcie. W odpowiedzi na takie propozycje ministrowie z 10 państw członkowskich podpisali pismo, w którym wzywają Komisję do uznania wszystkich form bioenergii stałej, gazowej i płynnej za "długoterminowe zrównoważone źródła energii" ze względu na "kluczową rolę bioenergii w miksie energetycznym państw członkowskich w celu osiągnięcia celów UE w zakresie klimatu".<sup>1</sup> List ten pokazuje, że presja na osiągnięcie administracyjnie wyznaczonych celów jest tak duża, że państwa członkowskie są skłonne pominąć negatywny wpływ bioenergii na klimat.<sup>2</sup> A argumentów przeciwko wykorzystaniu bioenergii wciąż przybywa. Poniżej wymieniamy dwa najważniejsze z nich.

<sup>1</sup> Wśród sygnatariuszy znalazły się kraje w dużym stopniu uzależnione od drewna w swoim miksie energetycznym, takie jak Szwecja, Finlandia i Estonia, ale także kraje Grupy Wyszehradzkiej, w tym Polska.

<sup>2</sup> To samo można zaobserwować na podstawie popytu na biopaliwa w czasie kryzysu Covid-19. Pomimo rekordowo niskiego zapotrzebowania na energię, wolumen biopaliw wykorzystywanych przez sektor transportowy UE nie zmniejszył się, a w niektórych krajach, takich jak Niemcy czy Włochy, nawet wzrósł. Można to najlepiej wytłumaczyć odwołując się do unijnych celów transportowych w ramach RED oraz dyrektywy w sprawie jakości paliw na rok 2020.

Po pierwsze, spalanie biopaliw jest odpowiedzialne za więcej gazów cieplarnianych niż paliw kopalnych. Z jednej strony, paliwa kopalne, takie jak gaz i węgiel, mają większą gęstość energetyczną niż pelety drzewne czy biodiesel, stąd konieczne jest spalanie większej ilości paliwa na jednostkę energii. Z drugiej strony, istnieje problem pośredniej zmiany użytkowania gruntów (ang. *indirect land-use change* „ILUC”), czyli wycinania drzew (czynnika pochłaniającego dwutlenek węgla) w celu zasadzenia palmy i soi, potrzebnych do produkcji biopaliw, lub co gorsza wykorzystania drzew do wykorzystania jako pelet.<sup>3</sup>

Komisja przeprowadziła dwa badania, w których zbadano emisje biopaliw uwzględniając emisje związane ze zmianą użytkowania gruntów. Stwierdzono w nich, że po uwzględnieniu ILUC, wszystkie biodiesle na bazie oleju roślinnego charakteryzują się wyższym poziomem emisji niż paliwa kopalne. Co ciekawe, nowsze z tych dwóch badań wykazały, że olej palmowy i sojowy mają odpowiednio trzy i dwa razy więcej emisji niż tradycyjny diesel.<sup>4</sup> Po uwzględnieniu ILUC, maluje się raczej ponury obraz konsekwencji wykorzystania biodiesla. Od 2011 r. zużyto 39 Mt biodiesla z palmy i soi, emitując 381 Mt CO<sub>2</sub>eq, czyli o 245 Mt więcej niż gdyby zużyto tą samą ilość tradycyjnego diesla. Jeśli nic się nie zmieni, w ciągu najbliższych 10 lat UE przy pomocy biodiesla wyemituje o 174 Mt CO<sub>2</sub>eq więcej niż gdyby wykorzystano konwencjonalny olej napędowy. Odpowiada to emisji 95 mln dodatkowych samochodów na drogach.

Po drugie, zrównoważone stosowanie biopaliw prowadzi do masowego i niezrównoważonego przekształcania gruntów. Badanie przeprowadzone przez Transport & Environment wykazało, że zapotrzebowanie UE na biodiesel z soi i oleju palmowego wymagało 4 milionów hektarów ziemi, podczas gdy zapotrzebowanie na sam olej palmowy wymagało przekształcenia 1,1 miliona hektarów dojrzałych gruntów w krajach Azji Południowo-Wschodniej w nowe plantacje palm. Według Euractiv, wylesiony obszar odpowiada powierzchni Holandii. Co gorsza, przekształcane lasy są siedliskiem orangutanów. T&E szacuje, że zwiększone zapotrzebowanie UE na biodiesel z oleju palmowego odpowiada za zniszczenie 10 proc. pozostałych na świecie siedlisk orangutanów. Dalszy wzrost do 24 proc. udziału energii odnawialnej w transporcie może podwoić wylesiony obszar. Nie ulega wątpliwości, że taka strategia jest sprzeczna z unijną strategią ochrony różnorodności biologicznej.

Podsumowując, zwiększone wykorzystanie bioenergii w UE doprowadziło do licznych negatywnych konsekwencji dla środowiska: zwiększonej emisji gazów cieplarnianych, odpowiadającej emisji 95 milionów samochodów, wycięcia lasów odpowiadających powierzchni Holandii oraz zniszczenia 10 proc. pozostałych siedlisk orangutanów. Mimo to, UE w teorii realizuje swoje cele klimatyczne, ponieważ biopaliwa zostały sklasyfikowane jako "zielone".

Biorąc pod uwagę ogromne koszty związane ze wdrożeniem Zielonego Ładu, jak również znaczenie ochrony klimatu, apelujemy do Komisji Europejskiej, aby wzięła pod uwagę szersze i rzeczywiste implikacje unijnej polityki klimatycznej, raczej niż skupiała się na swoich

<sup>3</sup> Przepisy unijne oficjalnie zabraniają wycinania drzew w przetworzenia ich na pelet, a dopuszczają jedynie wykorzystanie resztek drewna na cele biomasy, natomiast działacze na rzecz ochrony środowiska twierdzą, że jest to standardowa praktyka.

<sup>4</sup> Kwestia ta została w pewnym stopniu rozwiązana przez RED II, który zaklasyfikował olej palmowy jako biopaliwo o wysokim ryzyku ILUC i wprowadził stopniowe wycofanie wykorzystania oleju palmowego do 2030 roku. Niemniej jednak problem nie został całkowicie rozwiązany, ponieważ nadal dozwolone są inne surowce roślinne, w tym soja i biomasa. Biorąc pod uwagę potencjalny wzrost do 24 procent RES-T, niezrównoważone użytkowanie gruntów, wylesianie i utrata bioróżnorodności są bardzo prawdopodobne.

„targetach”. W naszej opinii, aby uniknąć dalszych negatywnych skutków dla środowiska, wykorzystanie bioenergii powinno być ograniczone w ramach nadchodzącej rewizji RED II.

Źródła:

<https://www.government.se/493efb/contentassets/764497619c0d4dda9c433db8c0d6ab5b/ministers-letter-on-bioenergy-in-taxonomy>

<https://www.transportenvironment.org/sites/te/files/publications/Biofuels%20briefing%20072021.pdf>

<https://www.ft.com/content/c3b00115-562e-4d06-bd11-f46a3f9366b1>

<https://www.euractiv.com/section/transport/news/eu-biofuels-goals-seen-behind-deforested-area-as-big-as-the-netherlands/>